

Vladislava ŘÍHOVÁ – Jana STRÁNÍKOVÁ

Schlikovský úředník Karel Říha a výstavba kostela ve Veliši

Abstract: *The paper deals with the total balance of the building of the church in Veliš, written by its creator, officer Karel Říha in 1757. It presents the broader circumstances of the origination of the source and focuses on the personality of Karel Říha and his private, public and professional life in the service of the Bohemian noble family Schlik.*

Key words: 18 century – officers – accounts – Karel Říha – the Schliks – baroque sacral architecture

---

Založení kostela ve Veliši

V presbytáři kostela sv. Václava ve Veliši u Jičína visí na stěně obraz se specifickým obsahem. Znázorňuje založení této stavby, při kterém se za nově vznikající svatostánek přimlouvá k Nejsvětější Trojici patron chrámu sv. Václav. K němu se v centru kompozice modlí donátorka Anna Josefa Schliková,¹ rozená Krakowská z Kolowrat, a po jejím pravém boku lokální kaplan Jiří Půlpán. Klečící postavy se sepjatýma rukama a očima obrácenýma k nebi rámuje po bocích výjevu dva stojící muži. Vpravo, zahleděn do papíru s kružidlem v ruce, stojí architekt, vlevo mu tvoří pandán mužská postava v šedé paruce, košili s krajkovými aplikacemi a zeleném kabátci se zlatými portami. Pohlíží z obrazu přímo do očí diváka a zdviženým prstem levé ruky ukazuje na sv. Václava. V pravici svírá rozměrnou knihu s hnědým přebalem a bílým štítkem. Legendu obrazu jej označuje „*Karolus Říha – Director et promotor aedificii*“ (obr. 1)

Při čtení popisky nám v současnosti už musí pomáhat písemné prameny, protože obraz je umístěn na špatně viditelném místě a navíc je značně sešlý. Ve farní kronice z konce 19. století tak čteme přepis,² v němž je na prvním místě jmenována majitelka panství Anna Josefa Schliková, za ní Karel Říha, jako třetí kaplan Jiří Půlpán a jako poslední „An-

---

1 V sekundární literatuře bývá někdy zmiňována jako Marie Anna Josefa (viz např. Vlastimil BORŮVKA – Josef KRÁM – Jakub PAVEL, *Dějiny Rychnova nad Kněžnou a rodu pánů z Kolowrat*, Praha 2000), přiklonily jsme se k více užívanému jménu Anna Josefa, pod kterým prokazatelně vystupovala a kterým i podepisovala úřední listiny.

2 Jana STRÁNÍKOVÁ – Vladislava ŘÍHOVÁ (edd.), *Kronika a drobné památky velišské farnosti. Sborník studentských prací*, Pardubice 2010, s. 39 a 55.

selmus Loracus – magister mur. et extractor“, tedy autor návrhu architektury a zároveň provádějící stavitel kostela, pražský Ital Anselmo Lurago.

Obr. 1: *Obráz Založení kostela sv. Václava ve Veliši – detail. Zleva: Karel Říha, Anna Josefa Schlicková, rozená Krakowská z Kolowrat, Jiří Půlpán.
(Kostel sv. Václava ve Veliši. Foto: Vladislava Říhová)*

Obrazový pramen můžeme zkoumat hned z několika pohledů. Příznačná je například hierarchie popisu postav v legendě, která neřeší jejich umístění v rámci obrazu, ale řadí je z hlediska společenského významu. Obraz založení se dobře doplňuje se zachovaným písemným materiálem – souhrnným účtem za výstavbu kostela, sestaveným Karlem Říhou. Na obraze tedy podlouhlá kniha se štítkem neoznačuje jen úředníka, ale také člověka, který měl na starosti dohled nad účetními záležitostmi výstavby.

Stavební činnost Anny Josefy Schlikové, rozené Krakowské z Kolowrat

Kostel ve Veliši byl první velkou stavební akcí hraběnky Anny Josefy Schlikové, rozené Krakowské z Kolowrat. Jako zbožná vdova navázala na činnost svého muže Františka Josefa Schlika, který na konci 17. a v prvních čtyřech desetiletích 18. století podporoval na

svém panství, rozkládajícím se jižně od Jičína, různé stavební podniky.³ Počáteční hospodářskou výstavbu panských dvorů provázal na počátku 18. století vznik rezidenčních sídel v Jičíněvsi (mezi lety 1714 a 1717) a Vokšicích (kolem roku 1700). V oblasti sakrální architektury to pak byla i výstavba kostelů – v Chyjicích (1699), Vršcích (1726) a v centru schlikovského dominia v Kopidlně (1704–1705). Neoriginálnější stavební aktivitou však bylo založení několika drobných sakrálních staveb komponovaných do krajiny severní části panství a propojených pohledovými osami se zámky v Jičíněvsi a Vokšicích. Boží hrob u kostela v Drahorazi (1698), kaple sv. Anny (mezi lety 1700 a 1713), kaple Nejsvětější Trojice (mezi lety 1710 a 1720), kaple Anděla strážce (mezi lety 1710 a 1713) a Loreta (1694) na zalesněném hřebeni a na kopcích v okolí byly v krajině provázeny další drobnou architekturou. Motiv Sváté Trojice lze například nalézt u jednotného typu božích muk na trojúhelném půdorysu.⁴

František Josef Schlik se oženil se svou druhou manželkou Annou Josefovou z rodu Krakovských z Kolowrat v roce 1716, zemřel v roce 1740.⁵ Bezdětní manželé tedy mohli velkou část svých stavebních aktivit podnikat společně. Motivací zbožných založení byla z části také touha po dítěti, kterého se František Josef nedočkal ani ve svazku s první ženou. Ostatně znaky Anny Josefy a Františka Josefa jako doklad o jejich finanční podpory založení stavby bychom našli také na jedné z výklenkových kaplí poutní cesty vedené z Prahy do Lorety v Hájku, která byla známá zázrakem zrození už nečekaného potomka pro starší šlechtický pár.⁶

Manželova smrt znamenala pro Annu Josefu zisk zpupné části schlikovského dominia. Fideikomisní část s panstvími Kopidlna a Staré Hrady přešly do rukou synovce Františka Jindřicha Schlika.⁷ Ten ale brzy po rozdělení pozemkového majetku napadl závět a pokoušel se v soudním procesu získat také jižní část alodiálního panství – statky Bartoušov a Veliš, které sousedily s Kopidlnem.⁸ Soudní při vyhrála Anna Josefa Schliková, a stala

3 Lucie RYCHNOVÁ, *Filip Spannbrucker, diplomová práce, Katolická teologická fakulta, Univerzita Karlova, Praha 2008*, s. 16–36; Pavel HÁJEK, *Česká krajina a baroko, Malá Skála 2003*.

4 Dodnes se zachovala boží muka nad Chyjicemi, u cesty z Veliše do Vokšic a na okraji vsi Važice. J. STRÁNÍKOVÁ – V. ŘÍHOVÁ (edd.), *Kronika*, s. 192.

5 Vlastimil BORŮVKA, *Rodopis rodu pánů z Kolowrat*, in: V. Borůvka – J. Krám – J. Pavel, *Dějiny Rychnova nad Kněžnou*, s. 5–127, zde s. 92.

6 Výklenkové kaple vedly od Strahovského kláštera do kláštera Hájek, lemovaly poutní cestu a byly vybudovány v letech 1720–1727. Kaple se znaky Františka Josefa Schlika a Anny Josefy Schlikové, rozené Krakovské z Kolowrat, stála nedaleko kostela na Bílé hoře, kde byl pár 1. 9. 1716 oddán. Pavel R. POKORNÝ, *Zmizelá erbovní galerie II., Erbovní donátoři kaplí poutní cesty z Prahy do Lorety fran-tiškánského kláštera v Hájku u Unhoště*, in: *Heraldická ročenka, Praha 2007*, s. 35–44.

7 František PISKAČ, *Dějiny hradu Veliše a panství šlikovského. Historické pojednání*, Jičín 1898, s. 67–68.

8 *Beitrag zur gräflich schlick'schen Herrschafts- und Hausgeschichte*, Jičín 1895, s. 51–52.

se tak držitelkou rozsáhlého dominia, na němž se nacházely zámky ve Vokšicích a Jičíněvsi, a také dalších statků v Bartoušově, Drštěkryjích, Samšíně, Vrščích a Chyjicích.⁹

Brzy zahájila intenzivní stavební činnost soustředěnou na výstavbu nových kostelních budov a kaplí na místě menších gotických či pozdějších dřevěných objektů. Prvním stavebním počinem byla výstavba pozdně barokního kostela ve Veliši pod vedením architekta Anselma Luraga.¹⁰ Souběžně probíhala u kostela také stavba hřbitova se čtyřmi kaplemi, nadstavba fary, budování nových farních stájí a nové školy. V Ostružně, kde byla v roce 1740 zřízena administratura, financovala donátorka výstavbu nové farní budovy (1756). Další velký stavební podnik znamenala přestavba kostela ve Slatinách (1760–1764) – gotický chrám byl kontextuálně upraven, doplněn kaplemi ve hřbitovní zdi a nákladně vyzdoben v rokokovém duchu, včetně monumentální nástrovní malby od Judy Tadeáše Suppera. Následovala stavba drobnější kaple sv. Prokopa nad studánkou v Drštěkryjích (1761) a velké kaple sv. Matouše v Dolanech, která nahradila starší dřevěnou stavbu (1765–1768). Jako epilog stavební činnosti Anny Josefy Schlikové se jeví založení stavby kostela v Ostružně na přelomu šedesátých a sedmdesátých let 18. století. Zbožná donátorka zemřela v roce 1771 po více než třiceti letech intenzivní stavební činnosti a její ostruženskou nadaci a stavební plány dokončila v roce 1780 až další držitelka panství, již byla Marie Alžběta, kněžna z Esterházy a Galanty, rozená hraběnka Ungnadová z Weissenwolfu.

Můžeme se dotazovat, co bylo motivací tak rozsáhlé a kontinuální činnosti v oblasti sakrálních staveb. Jedním z důvodů mohla být snaha o emancipaci církevní správy na panství. Po třicetileté válce totiž v oblasti jižního Jičínska fungovala z nedostatku duchovních správců pouze jedna velká farnost s centrem v Kopidlně, která zahrnovala také široké okolí včetně území alodiální části schlikovského panství. Od roku 1704 fungovala sice administratura v Ostružně a v roce 1740 byla založena další v Samšíně,¹¹ ale stále zde nebyla žádná samostatná fara. Anna Josefa si v roce 1764 korespondovala s biskupskou konzistoří v Hradci Králové ve věci osamostatnění Veliše a Slatin a založení dvou nových farností u nově přebudovaných kostelů.¹² V případě kostela ve Veliši, jehož monumentální výstavba byla donátorčiným prvním velkým počinem, šlo zjevně o pragmatický zájem. Duchovní zde sice bydlel už dříve, ale nesl jen titul lokálního kaplana, podřízeného kopidlenskému faráři. Povědomí o tom, že Veliš byla sídlem samostatné farnosti, v polovině

9 Tamtéž; F. PISKAČ, *Dějiny hradu Veliše*, s. 67–68.

10 Richard BIEGEL, *Architekt Anselmo Lurago*, Průzkumy památek 2004, č. 2, s. 119–154, zde s. 133–136.

11 Státní okresní archiv (dále jen SOKA) Jičín, Farní úřad Ostružno, dodatky (neuspořádáno), pamětnice ostruženské fary založená v r. 1836, s. 124; Státní oblastní archiv (dále jen SOA) Zámorsk, Rodinný archiv Šliků, inv. č. 534, sign. XI. 7, kart. 71, erekcční listina administratury v Samšíně.

12 SOKA Hradec Králové, Biskupská konzistoř Hradec Králové, část fondu Spisová manipulace I, inv. č. 1160 a 1175, kart. 32.

18. století stále přetrvávalo. Kopidlenský farář byl zároveň titulárním farářem velišským.¹³ Cíle Anny Josefy se podařilo dosáhnout až po její smrti. V roce 1776 biskupská konzistoř povolila vznik plánovaných far ve Slatinách a ve Veliši.¹⁴ Můžeme předpokládat, že na celé akci měl podíl také nejvyšší úředník velišsko-vokšického panství Karel Říha, kterého známe jako pečlivého kontrolora finanční stránky stavby velišského kostela a autora souhrnného účtu.

Souhrnný účet za výstavbu kostela ve Veliši

Souhrnný účet za výstavbu kostela sv. Václava ve Veliši je soupisem příjmů a výdajů uskutečněných od začátku stavby v roce 1747 až do roku 1757. Zahrnuje veškeré náklady spojené nejenom se samotnou stavbou, ale i s prozatímní benedikací (1752) a slavnostní konsekrací (1754) a kromě toho i výdaje na drobné úpravy při dokončování stavby prováděné v době, kdy byl kostel již využíván.

Pramen byl objeven v roce 2010 ve fondu Archiv římskokatolického farního úřadu v Kopidlně uloženém ve Státním okresním archivu v Jičíně a z malé části byl vytěžen v rámci studentských seminářů.¹⁵ O možnostech jeho využití pro dějiny umění jsme již také referovali.¹⁶

Souhrnný účet byl sestaven na základě knih výdajů, které se vedly přímo na staveništi. Je z něj patrné, že Karel Říha při jeho vytváření využíval hned několik účetních knih, rozdělených podle řemesel, a toto dělení se pak mohlo promítnout také do struktury, kterou má shrnující vyúčtování. Vedle mzdy pro pražského stavitele Anselma Luraga je možné zjistit, kolik dostali další umělci a kvalifikovaní pracovníci (sochaři, malíři, varhanář, zedníci, kameníci, lamači kamene, formovači cihel, tesaři, sedláři, hrncíři, mlynáři, bednáři apod.). Uvedeny jsou také výdaje za hudební nástroje a materiál nakoupený v Praze, za

13 Srov. J. STRÁNÍKOVÁ – V. ŘÍHOVÁ (edd.), *Kronika*, s. 24.

14 SOkA Hradec Králové, Biskupská konzistoř Hradec Králové, část fondu Spisová manipulace I, inv. č. 1160 a 1175, kart. 32.

15 V rámci realizace projektu CZ. 1.07/2.2.00/07.0188 *Inovace studijního programu Historických věd Filozofické a Výtvarných umění Fakulty restaurování Univerzity Pardubice* jsou v rámci studijních programů na FF a FR nabízeny semináře zaměřené na potenciál kulturních hmotných památek v teritoriu svazku obcí Mariánská zahrada.

16 Možnosti využití pramene pro uměleckohistorické bádání byly představeny na 2. zasedání k problematice písemných pramenů v dějinách umění, které ve dnech 11.–12. listopadu 2010 pořádala Národní galerie v Praze ve spolupráci s Ústavem dějin umění AV ČR. Konferenční příspěvek by měl vyjít pod názvem *Souhrnný účet za výstavbu kostela ve Veliši u Jičina*.

oslavu konsekrace kostela a různé další výdaje, mezi nimiž nalezneme zajímavé položky – výdaje na vodní pumpu k odvodnění základů a na mazání rumpálu či na zhotovení karabáčů pro ty, kteří dohlíželi na poddané, jež si manuální práci nebo zajištěním potahu (pouze sedláci) plnili své robotní povinnosti. V závěru vyúčtování jsou seřazeny výdaje za materiál (zdící a klenební cihly, vápno z Tatobit, vápno z Prahy, stavební železo, tyčové železo na železné okenní rámy, železný drát, různé typy hřebíků, barvy apod.). Pramen nabízí řadu možností, na co se lze soustředit. K vytěžení informací bude zapotřebí několik – často i mezioborových – sond. Předtím, než bude souhrnný účet ve formě edice představen veřejnosti, se soustředíme na různá dílčí témata – v našem příspěvku na konferenci *Barokní úředník a jeho šlechtic* to byla osobnost pisatele účtu.

Účet byl sestaven v Korneuburgu, který leží v Dolních Rakousích při cestě z Čech do Vídně. Otevírají se tu tak nové otázky, na které prozatím neznáme odpovědi: Proč byl sepsán právě v tomto místě? Jaká byla motivace a širší kontext jeho vzniku? Už samotný fakt, že rozsáhlý spis, k jehož sestavení bylo zapotřebí mít po ruce množství dílčích účetních knih a dokladů, vznikl mimo vrchnostenskou kancelář, je velmi pozoruhodný. Autor souhrnného účtu se na jedné ze závěrečných stran podepsal jednoduše jako „*Carl Říha*“.¹⁷ My ho však známe také z votivního obrazu v kostele, kde je označen „*director et promotor aedificii*“, tj. vrchní (panství Anny Josefy Schlikové) a ředitel stavby.¹⁸

Rodina Karla Říhy

Díky votivnímu obrazu založení velišského kostela víme, jak Karel Říha vypadal, resp. jak byl zpodobněn na obraze z dílny pražského malíře Felixe Antonína Scheflera.¹⁹ O jeho osobním a profesním životě, původu a rodině, z níž pocházel, se však dochovalo jen málo dokladů. Vedle několika úředních listin signovaných členy rodiny Říhových²⁰ máme k dispozici soupis bývalých hejtmanů schlikovských panství vyhotovený ve třicátých letech 19. století kopidlenským farářem a nadšeným zájemcem o historii a topografii regi-

17 SOkA Jičín, Farní úřad Kopidlno, dodatky (neuspořádáno), účet za provedenou stavbu kostela ve Veliši z roku 1757, nestránkováno.

18 J. STRÁŇÍKOVÁ – V. ŘÍHOVÁ (edd.), *Kronika*, s. 39 a 55.

19 F. A. Schefler dostal za obraz zaplacen ke 30. 10. 1754, v souhrnném účtu je obraz označen „*den Anfang des Kirchen Baus andeutendes Bild*“. SOkA Jičín, Farní úřad Kopidlno, dodatky (neuspořádáno), účet za provedenou stavbu kostela ve Veliši z roku 1757, nestránkováno.

20 Podpisy Jana Františka Říhy se dochovaly pouze v opisech v knize, do níž byly zaznamenávány spisy týkající se změn hranic panství. Viz SOA Zámorsk, Velkostatek Vokšice, inv. č. 4, kart. 1. Jedinou listinou signovanou Karlem Řihou je souhrnný účet za stavbu velišského kostela.

onu, Františkem Aloisem Vackem.²¹ Tento pramen je sice cenným zdrojem informací o jednotlivých nejvyšších úřednících schlikovského panství, protože pro jeho vyhotovení byly využity i dnes již neexistující dokumenty, ale nelze se na něj zcela spoléhat, zejména datace jsou nepřesné. Při bádání zaměřeném na osobnost tvůrce souhrnného účtu a jeho rodiny jsme se opíraly především o matriky, které se pro sledované období a lokality zachovaly v úplnosti. Charakter jejich zápisů umožňuje zjistit nejen bližší biografické údaje jednotlivých členů rodiny, ale zčásti i změny profesních postů a s tím spojené změny bydliště v rámci panství.²²

Karel Říha se narodil v květnu roku 1696²³ jako patrně první dítě vrchnostenského úředníka Jana Františka Říhy, který v té době zastával post vokšického purkrabího. Jak dlouho rodina v této lokalitě pobývala, nevíme. Zřejmě se poměrně záhy přestěhovala na nám neznámé místo a v roce 1704, když se Jan František Říha stal nejvyšším úředníkem schlikovského dominia, přesídlila do Starých Hradů. Tamní zámek sloužil jako hospodářské centrum a zároveň jako místo pro potřeby ubytování úřednictva. Zde přivedla manželka Jana Františka Říhy, Apolena, na svět dvě dcery, Alžbětu a Marii Silvii. Starší byla podobně jako jiné děti úředníků pokřtěna v zámecké kapli, mladší ovšem už v nově postaveném a vysvěceném kostele sv. Jakuba v Kopidlně. Narozením obou dcer bylo potvrzeno stávající duchovní příbuzenství s některými úřednickými rody a vznikly i nové vazby do vyšších kruhů. Kmotrou mladší Marie Sylvie se dokonce stala Sylvie Kateřina Schliková, rozená hraběnka Kinská z Vchynic a Tetova († 1713), první manželka majitele panství Františka Josefa Schlika.²⁴ Také nejmladší dítě Říhových, syn Jan František, který se narodil na začátku září roku 1707 jako pohrobek,²⁵ byl pokřtěn v kopidlenském kostele. V té době ale už vdova Apolena Říhová nepobývala ve Starých Hradech, ale žila i se svými dětmi v Kopidlně,²⁶ kde později také zemřela.²⁷ O její osobě nemáme téměř žádné informace, nevíme nic o rodině, z níž pocházela, ani kde se narodila. Absence záznamu

21 Soupis úředníků je součástí podrobné topografie panství, kterou František Alois Vacek zpracoval v roce 1835. Je zaznamenána ve staré kopidlenské farní kronice *Liber in quo rerum mobilium et immobilium parochialium et filialium ecclesiarum, nec non utriusque parochia nemque Kopidlnensis et Wellissensis parochia spectatum proventuum authentica consignatio facta est* uložené v současné době na děkanství v Kopidlně, soupis je na stranách 122–131.

22 S ohledem na farní příslušnost jednotlivých lokalit schlikovského panství byly využity matriky kopidlenské farnosti (matrika vedená při farním kostele v Kopidlně, při filiálním kostele ve Veliši a v Ostružně) a libáňské farnosti (matrika týkající se farnosti Libáň a matriky filiálních kostelů).

23 SOA Zámrsrk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Veliš 1685–1722, sign. 169-1, fol. 3.

24 SOA Zámrsrk, Matrika narozených Libáň 1684–1747, inv. č. 87-2, fol. 95; SOA Zámrsrk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlno 1685–1722, sign. 76-2, fol. 15.

25 SOA Zámrsrk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlno 1685–1722, sign. 76-2, fol. 17.

26 Dne 30. 7. 1707 zde zemřel její syn Jan. Tamtéž, fol. 241.

27 Zemřela 3. 3. 1737, podle matričního zápisu jí bylo 60 let. Viz SOA Zámrsrk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlno 1723–1755, sign. 76-3, fol. 459.

o jejím sňatku s Janem Františkem Říhou v libáňské, kopidlenské i velišské matrice napovídá, že nepocházela z rodin schlikovských vrchnostenských úředníků, které sídlily ve Vokšicích, Kopidlně a na Starých Hradech. Pokud se přidržíme údaje o jejím úmrtním věku, můžeme vyjádřit domněnku, že se narodila v roce 1677. Vzhledem k tomu, že Karla přivedla na svět v květnu roku 1696, tj. ve svých devatenácti letech, je velmi pravděpodobné, že byl jejím prvním dítětem a manželství bylo uzavřeno přibližně o rok dříve. I tak se jednalo o nezvykle časný vstup do manželství; běžný sňatečný věk dívek v této době byl 23 až 25 let.²⁸

Manželství Apoleny Říhové nemělo dlouhého trvání a bylo předčasně ukončeno 5. února 1707 smrtí Jana Františka. Kolik dětí se v tomto svazku narodilo, bohužel přesně nevíme. S jistotou můžeme doložit existenci tří synů, Karla, Jana a Jana Františka, z nichž se dospělosti dožil jen nejstarší,²⁹ a dvou dcer, Alžběty a Marie Sylvie. U nich víme, že zdárně překonaly kritický dětský věk a dožily se minimálně období dospívání.³⁰ Mezi roky 1696 a 1703, kdy přišel na svět Karel, resp. pravděpodobně Jan, se nepochybně narodilo několik dalších dětí, protože tato mezera neodpovídá standardnímu meziporodnímu intervalu. K šesti dětem, jejichž křty a úmrtí zmiňují matriky,³¹ tak můžeme připočítat dvě až čtyři další. Jan František Říha byl v inkriminovaných letech ve službách Schliků a působil jako důchodní písař, resp. důchodní, místo jeho pobytu nám ale zůstává neznámé, a není tudíž možné dohledat záznamy o křtech dalších potomků, ani o místě a datu narození syna Jana.

Rodina Jana Františka Říhy byla početná – budeme-li počítat i potomky, jejichž existenci pouze předpokládáme, čítala vedle manželského páru osm až deset dětí, které přicházely na svět v rozmezí jednoho až dvou let. Apolena Říhová, která v duchu dobových představ o správné manželce spojila svůj osud s osudem svého muže a následovala ho při kariérních změnách do nového působiště, zůstává obestřena mlhou nejasností a jako by v pozadí. Domnívat se, že takovou byla i v reálném životě, by ovšem bylo scestné. Měla úzké vazby na okruh vrchnostenských úředníků a tyto vazby jistě posilovala i pravidel-

28 Milena LENDEROVÁ a kol., *Žena v českých zemích od středověku do 20. století*, Praha 2009, s. 105.

29 Jan se narodil kolem roku 1703 neznámo kde a zemřel 30. 7. 1707 (SOA Zámrsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlna 1685–1722, sign. 76-2, fol. 242). Jan František zemřel několik dní po narození, 13. 9. 1707 (tamtéž).

30 Starší Alžběta se stala kmotrou dítěte jednoho ze schlikovských zaměstnanců v roce 1723 (SOA Zámrsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlna 1723–1755, sign. 76-3, fol. 5) a mladší Marie Sylvie v roce 1721 (SOA Zámrsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlna 1685–1722, sign. 76-2, fol. 40).

31 Pro Vokšice je to matrika vedená při filiálním kostele ve Veliši (SOA Zámrsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Veliš, 1685–1722, sign. 169-1), pro Staré Hradce matrika farního kostela v Libáni (SOA Zámrsk, Matrika narozených Libáň 1684–1747, sign. 87-2) a pro Kopidlna matrika tamního kostela sv. Jakuba (SOA Zámrsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlna 1685–1722, sign. 76-2), kde byly někdy křtěny i děti ze Starých Hradů.

ným společenským kontaktem, a to bezpochyby nejen v rámci projevů sociability spojených s přechodovými rituály – křty, svatbami a pohřby. Několikrát se stala kmotrou dětem kolegů svého manžela a několikrát přijala kmotrovství z těchto kruhů. Když ve svých (pravděpodobně) 29 letech ovdověla, byla právě těhotná. Několik měsíců po smrti manžela přivedla na svět nejmladší dítě, syna Jana Františka, který však po několika dnech života zemřel. Zůstala na schlikovském panství a ještě před porodem se i s dětmi přestěhovala ze Starých Hradů do Kopidlno, kde později založila mešní nadaci³² při tamním farním chrámu sv. Jakuba Většího a kde 3. března 1737 také zemřela.³³ Třicet vdovských let, které strávila v centru schlikovského dominia, je další slepou částí mozaiky života rodiny Říhových. Určitou dobu patrně vedla svoji domácnost a žila s dětmi snad z nějaké penze nebo rodinného majetku, o němž nemáme žádné informace, později pak mohla žít v domácnosti svého svobodného syna Karla, který je od dvacátých let 18. století doložen jako purkrabí kopidlenský.³⁴ Tato situace však netrvala dlouho, když se Karel v roce 1725 nebo 1726 oženil, bylo zapotřebí, aby vdova uvolnila své místo nové hospodyně.

Také Karel Říha si našel nevěstu mimo teritorium schlikovského panství na Jičínsku. Záznam o jeho sňatku se totiž nenachází v žádné z matrik týkající se lokalit, kde žili tamní vrchnostenští úředníci.³⁵ O jeho manželce Anně Josefě nemáme téměř žádné informace. První zmínka pochází z roku 1726, kdy přivedla v Kopidlně na svět syna Kajetána Josefa.³⁶ Poté se stala matkou ještě sedmkrát. Kromě prvorozeného syna zdárně překonaly dětský věk pouze dvě dcery, Anna Josefa narozená v roce 1731 a o šest let mladší Antonie Josefa. Ostatní děti, synové Josef, Jan a Karel a dcery Barbora a Josefa, zemřeli krátce po narození, nebo v prvních letech života.³⁷

Zjistit bližší informace o manželce a rodině Karla Říhy, jejich každodenním životě, hodnotách, postojích, duševním světě nebo projevech sociability bohužel prameny neumožňují. Domněnka, že Anna Josefa pocházela také z úřednických kruhů, tak může zůstat pouhou hypotézou založenou na analogiích. Když v roce 1742 zemřela (podle matričního zápisu ve svých 40 letech),³⁸ zanechala manžela samotného s třemi dětmi – dvěma dcerami a synem. Jaké jim ale zanechala duchovní a hmotné hodnoty, nám prameny bo-

32 Viz originál nadační listiny uložený na děkanství v Kopidlně, resp. opis nadační listiny zaznamenaný na foliu 32 v knize *Liber in quo rerum mobilium et immobilium parochialium et filialium ecclesiarum, nec non utriusque parochia nemque Kopidlensis et Wellissensis parochia spectantium proventuum authentica consignatio facta est* uložený na děkanství v Kopidlně.

33 SOA Zámorsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlno 1723–1755, sign. 76-3, fol. 459.

34 Tamtéž, fol. 39.

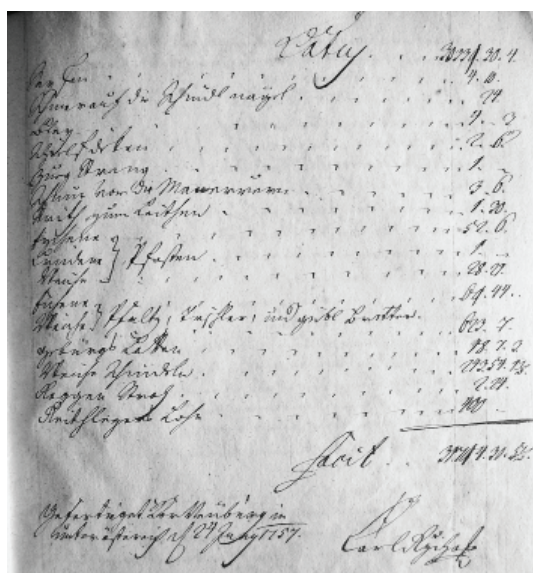
35 Vedle Kopidlno, Starých Hradů a Vokšic to byla ve dvacátých letech 18. století i Jičíněves.

36 SOA Zámorsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlno 1723–1755, sign. 76-3, fol. 12.

37 Tamtéž, fol. 15, 19, 428, 455, 457, 464 a 471; SOA Zámorsk, Matrika narozených Libáň 1684–1747, sign. 87-2, fol. 187–190.

38 SOA Zámorsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlno 1723–1755, sign. 76-3, fol. 475.

hužel neumožňují zodpovědět. Ve svých čtyřiceti letech byla na sklonku svého plodného období, měla za sebou řadu porodů a jejímu nejmladšímu žijícímu dítěti bylo necelých pět let. Její role matky zdaleka nebyla u konce a také povinnosti hospodyně po ní dosud nemohla převzít žádná z obou dcer. Nakolik tento problém ovlivnil rodinný život a jak byl vyřešen, se můžeme jen dohadovat. Matrika uvádí, že Anna Josefa Říhová zemřela v Jičíněvsi, tj. v jednom z center velišsko-vokšického panství, které spravovala vdova Anna Josefa Schliková. Matriční záznam nám poskytuje bližší informace o osudech rodiny Říhových po rozpadu dominia v roce 1740. Je zřejmé, že se mezitím přestěhovali z Kopidlno, kde Karel Říha v roce 1741 krátce působil jako důchodní,³⁹ do Jičíněvsi.

Obr. 2: Detail závěrečné části souhrnného účtu za výstavbu kostela ve Veliši s podpisem Karla Říhy a datací. (SOkA Jičín, fond: Farní úřad Kopidlno. Foto: Jana Stráníková)

Karel Říha žil po smrti své manželky několik let ve vdovecké domácnosti. Znovu se oženil až v roce 1755, vzal si Annu Kláru Chvalovskou, vdovu po vrchnostenském úředníkovi, někdejší vrchním velišsko-vokšického panství. Uzavřít tento sňatek ovšem nebylo jednoduché, protože tu existovala překážka v podobě duchovního příbuzenství, a to několikánásobného. Anna Klára byla kmotrou dcer Karla Říhy Anny a Barbory a svědkyní křtu Josefy.⁴⁰ Karel byl zase zatížen kmotrovstvím při konfirmaci jednoho z dětí nevěsty. Po dosažení církevního dispensu ale pár mohl být oddán, a tak se po třech ohláš-

³⁹ Dne 2. 9. 1741 byla jeho dcera Anna kmotrou, u záznamu je označena jako dcera „urozeného pana Karla Říhy, důchodního kopidlenkého“. Srov. tamtéž, fol. 40.

⁴⁰ Tamtéž, fol. 19; SOA Zámorsk, Matrika narozených Libáň 1684–1747, sign. 87-2, fol. 187 a 188.

kách konal 8. února 1755 v nedávno konsekrovaném kostele sv. Václava ve Veliši jejich sňatek. Za svědky jim šli kontribuční a sirotčí správce Antonín Bryscen a dcera nevěsty Antonie Chvalovská. Také ženich, Karel Říha, měl mezi osobami zainteresovanými na církevním obřadu svého blízkého příbuzného, oddávajícím knězem totiž byl jeho syn, člen premonstrátské kanonie na Strahově, Bartoloměj (Kajetán) Říha.⁴¹

Příbuzenství pokrevní a duchovní

Nejstarší dítě Karla Říhy a Anny Josefy bylo pokřtěno 7. srpna 1726. Při křtu v kopidlenském farním chrámu sv. Jakuba Většího, kde obdrželo jméno Kajetán Josef, ho držel na ruce „*vysoce urozený pán, pan Kajetán Krakowský, Svaté římské říše hrabě*“,⁴² bratr Anny Josefy Schlikové, která byla sama svědkyní obřadu zároveň s další významnou osobou, kopidlenským farářem a kanovníkem královéhradecké kapituly, Františkem Ondřejem Ritzem.⁴³ Úřednická rodina Říhových tím navázala duchovní příbuzenství s významným šlechtickým rodem a vytvořila si úzkou vazbu i k majitelům panství, kde její členové pracovali řadu desetiletí, a k místnímu duchovnímu.

Kromě Krakowských z Kolowrat pocházeli kmotři dětí obou generací rodiny Říhových i z jiných šlechtických rodů. Již dříve byla zmiňována Sylvie Kateřina Schliková, rozená hraběnka Kinská z Chynic a Tetova, v případě dcery Jana Františka Říhy. V další generaci bylo uzavřeno duchovní příbuzenství s nově nobilitovaným šlechtickým rodem Frischmannů z Ehrenkronu. Při křtu Barbory, který se konal 30. října 1734 v kapli sv. Jana Křtitele na starohradském zámku, byla svědkyní Anna Anastázie Frischmannová z Ehrenkronu, která se o dva roky dříve účastnila i křtu jejich bratra Jana a v roce 1736 se stala kmotrou Josefy.⁴⁴

Mezi kmotry a svědky křtů dětí Říhových nacházíme vedle šlechticů a duchovních různé typy úředníků – důchodní, komorníky, lékaře, purkrabí, hejtmany a manželky a dcery těchto osob. Žádosti o kmotrovství směřovaly do rodin stejného sociálního postavení a do vyšších kruhů, potvrzovaly prestiž rodiny a dávaly naději na přímluvu, případně i hmotnou podporu v přelomových, resp. nepříznivých obdobích života. Matriční zázna-

41 SOA Zámorsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Veliš, 1723–1755, sign. 76-3, fol. 693.

42 Kajetán František Krakowský z Kolowrat (1689–1769), komoří, skutečný tajný rada, polní maršálek a člen maltézského řádu.

43 SOA Zámorsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlno 1723–1755, sign. 76-3, fol. 12.

44 Tamtéž, fol. 22; SOA Zámorsk, matrika narozených Libáň 1684–1747, sign. 87-2, fol. 187 a 188.

my ukazují, že členové rodiny Říhových drželi při křtu na rukou děti z těchto kruhů, nebo byli svědky křestních obřadů. Ale zatímco přijímané kmotrovství vykazuje výrazné známky touhy po prestiži, tak kmotrovství poskytované je nejenom atributem důstojnosti vlastního sociálního statutu, ale také demonstrací dobročinnosti vůči nižším vrstvám. „*Alžběta, dcera po nebožtíku panu Janovi Říhovi, bývalým hejtmanovi společných panství šlikovských*“ se 16. srpna 1723 stala kmotrou nemanželského dítěte Doroty Novotné z Běchar.⁴⁵ V matrikách nacházíme i další případy, duchovní příbuzenství bylo záštitou nad osudem nemanželských dětí, dětí poddaných a také potomků nižších úředníků.

Otec a syn – Karel Říha a Jan František Říha jako úředníci

Říhovi byli úřednickou rodinou, která působila ve službách šlechtického rodu Schliků po několik desetiletí, od sklonku 17. století do poloviny 18. století. Oba začali svou kariéru na nižších místech a postupně se vypracovali a oba dosáhli nejvyššího postu v rámci panství, na kterém pracovali. Jan František Říha se stal hejtmanem všech schlikovských panství, jeho syn byl jmenován vrchním úředníkem velišsko-vokšického dominia patřícího šlechtické vdově, Anně Josefě Schlikové, rozené Krakowské z Kolowrat.

Jan František Říha působil jako vrchnostenský úředník schlikovského dominia na Jičínsku již v roce 1693, kdy pobýval v Kopidlně, o jeho profesním zařazení v té době však nic bližšího nevíme.⁴⁶ Později se stal vokšickým purkrabím a na přelomu 17. a 18. století zastával post důchodního písaře a posléze důchodního.⁴⁷ Když v roce 1704 zemřel dlouholetý hejtman schlikovských panství Jan František Šourek,⁴⁸ byl na post nejvyššího úředníka dosazen právě Jan František Říha. Se svou rodinou se proto přestěhoval do Starých Hradů, kde se nacházel zámek, který Schlikové nevyužívali pro své vlastní potřeby, ale sloužil jako hospodářské centrum panství, a tudíž tam sídlila většina vrchnostenských úředníků zainteresovaných na správě fideikomisní části panství, resp. celého dominia.

Prameny bohužel neumožňují definovat charakterové vlastnosti, postoje, nazírání a chování Jana Františka Říhy v profesní ani soukromé sféře. Nevíme tudíž, nakolik svědomitě, prozíravě, přísně, nebo dokonce upjatě zastával svoji funkci, nakolik byl spraved-

45 SOA Zámorsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlna 1723–1755, sign. 76-3, fol. 276.

46 Spolu s jinými vrchnostenskými úředníky byl kmotrem dítěti jednoho z kopidlenských měšťanů. Viz SOA Zámorsk, matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlna 1685–1722, sign. 76-2, fol. 7.

47 SOA Zámorsk, Velkostatek Vokšice, inv. č. 4, kart. 1, „Gränzbeschreibungen der gräflich Schlickschen Herrschaften 1660–1756“, fol. 19, 24 a 28.

48 SOA Zámorsk, Matrika oddaných a zemřelých Libáň 1684–1747, inv. č. 87-13, fol. 172.

livým, nebo naopak pověstným zlým vrchním. Stejně tak nedokážeme definovat, jak ho vnímal okruh jeho přátel a příbuzných, ani jakým byl otcem a manželem. Jistou reflexi Jana Františka Říhy jakožto nejvyššího úředníka přenášenou patrně v ústní tradici zaznamenal ve třicátých letech 19. století kopidlenský farář František Alois Vacek ve svém soupisu schlikovských hejtmanů: „*Als einmal der Oberamtmann Říha den Grafen Franz Joseph in den Feldern, die eine schöne Ernte trugen, herumführte, „welch ein Segen für Euer Exzellenz!“ sagte er in tiefer Ehrerbietung. „Ihr habt Recht“, antwortete gutmütig der edle Graf, „groß, sehr groß ist der Segen der Himmels, die schönsten Ähren gehören aber euch, die mittelmäßigen meiner Dienerschaft, nur die mageren bleiben für mich.“*“⁴⁹ V době, kdy byl tento text zapsán, ovšem uplynulo téměř 130 let od smrti jeho hlavního protagonisty. Navíc je nutné mít na paměti, že autorem zápisu byl farář, který byl loajální šlechtickému rodu, na jehož dominiu zajišťoval duchovní správu. Úsměvná historka však přesto trochu odkrývá způsob komunikace úředníka a jeho zaměstnavatele.

V případě Karla Říhy jsme mnohem lépe informováni o postupném kariérním růstu. V roce 1720, kdy mu bylo pouhých 24 let, je doložen jako kopidlenský purkrabí. Tuto funkci zastával až do roku 1734, kdy se stal důchodním starohradského panství (tj. dílčí části fideikomisního dominia), po sedmi letech se vrátil do Kopidlna, protože byl jmenován tamním důchodním. Krátce poté ovšem přešel do služeb šlechtické vdovy, Anny Josefy Schlikové, a jeho působištěm se stalo velišsko-vokšické panství. Později byl povýšen na sirotčího a kontribučního správce všech jejích statků a někdy v padesátých letech se stal nejvyšším úředníkem. Tuto funkci zastával minimálně do roku 1760, poté už o něm nemáme žádné zprávy.

Během své kariéry tedy měnil s rodinou bydliště jen několikrát, a to zpravidla vždy po několikaletém působení v jedné lokalitě. Od dvacátých let pobýval v Kopidlně, kam si přivedl i svou nevěstu, v roce 1734 se přestěhoval do Starých Hradů, o sedm let později zpět do Kopidlna a patrně následující rok do Jičíněvsí, případně do Vokšic. Závěrečná etapa jeho života je spjata se Střevačí, obcí významnou dodnes dochovanou velkou barokní sýpkou zbudovanou na konci 17. století při schlikovském hospodářském dvoře. Během své profesní kariéry však jistě mnohokrát cestoval v rámci Čech i monarchie. Jeho pobyt v Korneuburgu v roce 1757 svědčí snad o realizované cestě do Vídně, předpokládat

49 „Když kdysi vrchní úředník Říha provázel hraběte Františka Josefa po polnostech slibujících krásnou úrodu, pravil v nehlubší úctě k hraběti: „Jaké to požehnání, Vaše Excellence!“ „Máte pravdu“, odpověděl ušlechtilý hrabě dobromyslně, „veliké, velmi veliké je požehnání Boží, avšak ty nejkrásnější klasy patří Vám, ty prostřední mému služebnictvu a ty nejhobenější zůstanou pro mne.“ Reflexe je zaznamenána na straně 129 jakou součást soupisu úředníků v rámci topografického a historického popisu panství Kopidlno-Staré Hrady ve staré kopidlenské farní kronice *Liber in quo rerum mobilium et immobilium parochialium et filialium ecclesiarum, nec non utriusque parochia nemque Kopidlnensis et Wellissensis parcho spectatium proventuum authentica consignatio facta est* uložené v současné době na děkanství v Kopidlně.

můžeme také návštěvy Prahy, případně dalších, teritoriálně vzdálených schlikovských panství. Role úředníka pro Karla Říhu znamenala nejen věrnou a loajální službu šlechtickému rodu a panství, ale i prestiž a společenské postavení, které bylo žádoucí dávat náležitě najevo. Fakt, že je zachycen na votivním obraze založení velišského kostela, je jistě jenom jedním z těchto projevů.

Místo posledního odpočinku – v blízkosti Schliků i po smrti

V kopidlenské matrice najdeme ke 13. září 1707 záznam: „*umřelo děťátko, Jan František, synáček paní Apoleny Říhové, vdovy v Kopidlně ... a pohřbeno jest v Chrámu Páně sv. Jakuba, v kryptě pod kůrem*“. Chlapec, který se narodil jako pohrobek a žil jen několik dní, nebyl prvním členem rodiny Říhových, kteří našli místo svého posledního odpočinku na tak významném místě. Také jeho starší bratr, jenž zesnul v červenci téhož roku, byl pohřben do stejné krypty svatojakubského kostela v Kopidlně.⁵⁰

Obr. 3: Erb Anny Josefy Schlickové, rozené Krakowské z Kolowrat nad vstupním portálem do kostela ve Slatinách. (Foto: Vladislava Říhová)

50 SOA Zámorsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlna 1685–1722, sign. 76-2, fol. 241.

Nově postavený kostel sv. Jakuba v Kopidlně skýtal řadu možností prestižního umístění hrobu. Byly zde dvě krypty – ta významnější pod hlavním oltářem (prvním, kdo do ní byl v roce 1705 pohřben, byl kopidlenský farář Samuel Antonín Tůma)⁵¹ a druhá pod kůrem. Důstojné poslední spočinutí bylo jistě i podél kostelní zdi. Z těchto tří možností si Říhovi vybrali prostřední variantu – pohřbívali své zemřelé do krypty pod kůrem. Kromě zmiňovaných členů námi sledované rodiny zde byly k poslednímu odpočinku uloženy další osoby, které nesly příjmení Říha, resp. Říhová. Jejich příbuzenský vztah ke sledovanému jádru rodiny je ovšem nejasný. Na konci února roku 1731 to byla „*Alžběta, manželka pana Jiřího Říhy, toho času důchodního hostinského*“.⁵²

Karel Říha, autor souhrnného účtu za výstavbu velišského kostela, ovšem nebyl pohřben po bok svých sourozenců a dalších příbuzných. Ve velišské farní kronice založené na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 19. století se uvádí, že jeho tělo spočinulo v kryptě velišského kostela. Úřední kariéra Karla Říhy byla sice do značné míry spjata s majorátní částí dominia – působil jako purkrabí v Kopidlně, posléze jako důchodní ve Starých Hradech a později opět v Kopidlně – od čtyřicátých let 18. století však byl ve službách Anny Josefy Schlikové, a tudíž se profesně zaobíral oblastí velišsko-vokšického panství. V době jeho smrti – předpokládáme, že to bylo někdy v 60. letech,⁵³ – byl velišský kostel sv. Václava nejvýstavnější sakrální stavbou v této části dominia. Dá se předpokládat, že úvahy o pohřbu právě ve velišském svatostánku byly naprosto přirozené. Pod velišskou duchovní správou navíc patřila i nedaleká Střevač, kde Říhovi bydleli. Údaj z kroniky však nelze podpořit žádnou další informací z pramenů. Neznámé zůstává také místo a přesné datum jeho úmrtí. Na základě studia příslušných matrik můžeme vyloučit, že by to bylo v Jičíněvsi, Vokšicích, resp. kdekoli v rámci velišské farnosti, v Kopidlně, Starých Hradech, nebo Střevači, kde v roce 1760 s rodinou pobýval.

V době, kdy 24. června 1758 Karel Říha dokončil v Korneuburgu souhrnný účet za stavbu velišského kostela, pracoval ve schlikovských službách téměř čtyřicet let, byl podruhé ženatý s vdovou po úředníkovi a měl tři děti z prvního manželství, jeho nejstarší syn byl členem řádu premonstrátů, o dcerách nemáme žádné informace. V průběhu své dlouhé úřednické kariéry se vypracoval až na post nejvyššího úředníka ve službách šlechtičny-vdovy, zastával významné postavení ve veřejném životě panství a dosáhl i úspěchů v soukromém životě. Prestižní umístění hrobu v kryptě velišského kostela sv. Václava, na

51 Viz kronika kopidlenské fary založená v roce 1836 Františkem Aloisem Vackem, s. 148 a 149. Originál kroniky je v současné době neznámý, ale v xerokopii je uchována na děkanství v Kopidlně.

52 SOA Zámorsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Kopidlně 1723–1755, sign. 76-3, fol. 19.

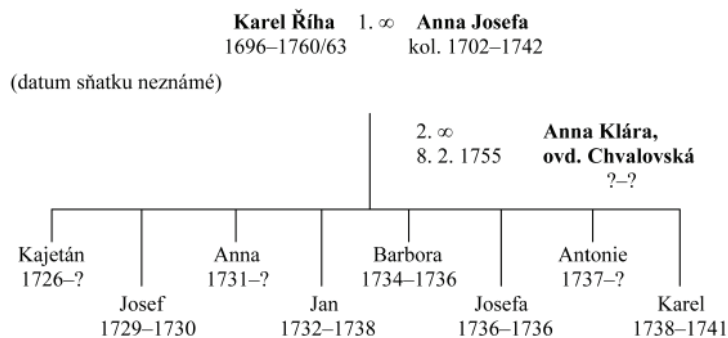
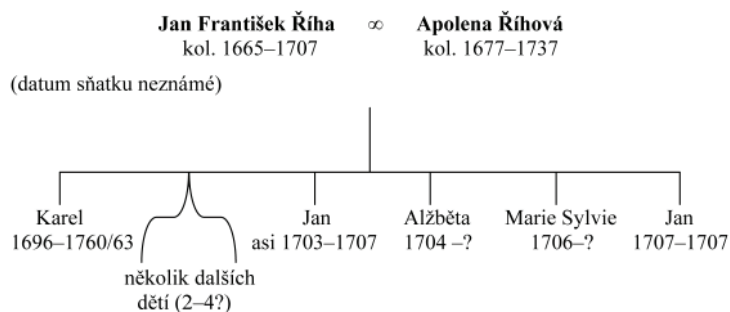
53 V roce 1760 je jeho manželka Anna Klára v matrice zmiňována jako „*paní Klára Říhová*“, nikoli jako vdova (viz SOA Zámorsk, Matrika narozených, oddaných a zemřelých Veliš 1756–1776, sign. 169-3, fol. 121).

jehož stavbě se svými profesními kvalitami úředníka podílel, by (i přes scházející oporu v pramenech) bylo logickým epilogem jeho veřejného a soukromého života.

Příloha:

Dvě generace úřednické rodiny Říhových:

Zusammenfassung

Schlikischer Beamte Karel Říha und die Entstehung der Kirche in Veliš

Im Jahre 1754 wurde die neugebaute St.-Wenzelskirche im Dorf Veliš feierlich konsekriert. Drei Jahre später verfasste der obrigkeitliche Beamte, Karel Říha, in Korneuburg die summarische „*Berechnung über die ergangene Bauungskosten*“. Er war damals sowohl am Ende seiner beruflichen Karriere als auch am Ende seines Lebens. Er war der Direktor der Herrschaft Veliš-Vokšice, die der verwitweten Anna Josefa Schlik, Gräfin zu Pasoun und Weisskirchen, geborene Gräfin Kolowrat-Krakowsky gehörte, dadurch hatte er die höchstmögliche Karrierestufe erreicht. In der Velišer Kirche befindet sich sogar ein Motivbild deren Gründung, auf dem Karel Říha abgebildet ist. Er steht links hinter zwei knieenden und betenden Personen – der Gräfin und dem Lokalkaplan Georg Půlpán, hat ein Rechnungsbuch in der rechten Hand und richtet seinen linken Zeigefinger nach oben zu den Engeln und zu St. Wenzel. Hinten rechts steht der Architekt Anselmo Lurago, schaut in ein Papier und hält einen Zirkel in der Hand. Dank diesem Motivbild ist uns bekannt, wie Karel Říha aussah bzw. wie ihn der unbekannte Maler wahrnahm. Er ist dadurch mit der Kirche, an deren Ersterung er im Rahmen seiner dienstlichen Pflichten teilnahm, eng verbunden. Noch dazu soll er dort in der Gruft begraben worden sein. Dies wurde im am Ende des 19. Jahrhunderts entstandenen Velišer Pfarrgedenkbuch behauptet. Leider gibt es in anderen schriftlichen Quellen keinen weiteren Beweis, der es bestätigen würde.

Die Erforschung der Matrikeln brachte keine Ergebnisse und deshalb wissen wir nicht, wo und wann Karel Říha starb. Er wurde im Jahre 1696 in Vokšice geboren. Sein Vater Jan František Říha arbeitete dort als Burggraf. Später zog die Familie in ein unbekanntes Ort um. Im Jahre 1704 wurde Jan František Říha zum Oberhauptmann der schlikischen Herrschaften genannt und die Familie ließ sich in Staré Hradý nieder. Das dortige Schloss wurde nicht von der Obrigkeit genutzt und diente vor allem für die Unterbringung der Beamtenfamilien. Dort brachte seine Frau Apolena zwei Töchter

zur Welt. Als im Jahre 1707 Jan František starb, war sie gerade schwanger. Sie verließ mit ihren Kindern dieses Ort und ging nach Kopidlno, das Hauptzentrum der Herrschaft, wo sich das obrigkeitliche Schloss befand. Dort kam ihr jüngster, nachgeborener Sohn Jan zur Welt, der aber nach einigen Tagen starb. Er wurde in der Gruft der neugebauten Kopidlner Kirche begraben, in der schon sein älterer verstorbener Bruder und vermutlich auch sein Vater ruhten. Später wurden dort auch andere Familienmitglieder und weitere Verwandte begraben.

Karel Říha war in den zwanziger Jahren des 18. Jahrhunderts der Kopidlner Burggraf, heiratete im Jahre 1725 oder 1726 und später siedelte nach Staré Hradý um. Nach dem Tod Franz Joseph Schliks (1740) wurde das Dominium unter seiner Frau Anna Josefa Schlik und seinem Neffen Franz Heinrich Schlik aufgeteilt. Karel Říha trat in Dienste der verwitweten Gräfin und verband weiterhin sein berufliches Leben mit der Herrschaft Veliš-Vokšice. Seine Frau Anna Josefa brachte acht Kinder zur Welt, von denen jedoch nur drei am Leben blieben – der älteste Sohn Kajetan, der später ein Prämonstratenser wurde, und zwei Töchter Anna und Barbora. Als sie im Jahre 1742 starb, waren die Kinder immer noch sehr klein. Allerdings heiratete er erst im Jahre 1755 wieder, seine Braut war Anna Klara Chvalovská, zurückgebliebene Beamtenwitwe.

Die Familie Říha war eine der Beamtenfamilien, die zwei Generationen lang ihr Leben mit dem Hause Schlik und ihrer Herrschaft verband. Sowohl Jan František Říha als auch sein Sohn Karel begannen ihre Karriere in unterer Beamtschaft. Dank seinen Kenntnissen, Fähigkeiten und der Loyalität zur Obrigkeit erreichten sie die höchstmögliche Karrierestufe. Jan František wurde zum Oberhauptmann des Schlikischen Dominiums und Karel arbeitete als Direktor der Herrschaft Veliš-Vokšice. Außerdem waren sie tätig im öffentlichen Leben, pflegten freundschaftliche Kontakte zu den anderen Beamtenfamilien (mit denen sie durch Patenschaft geistig verwandt waren) und zeigten Loyalität zur Obrigkeit.